

SÁMEDIGGI

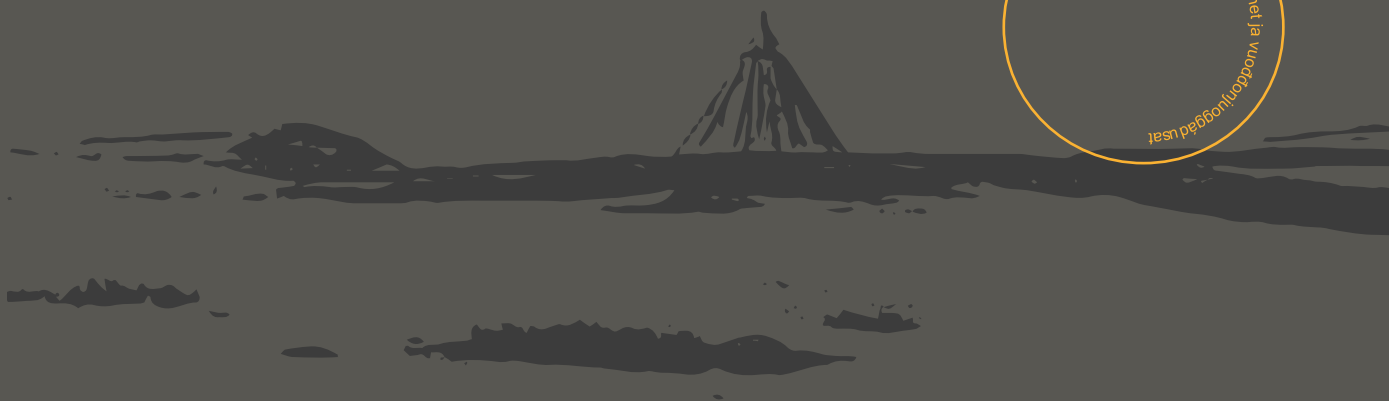
Sámedikki bargoortnet. Čoahkkinortnet ja vuodđonjuolggádusat.

Sámedikkis mearriduvvon 29.05.1990.

Sámedikki čoahkkinortnet, maŋimus rievdaduvvon 17.06.2026.

Sámedikki vuodđonjuolggádusat, maŋimus rievdaduvvon 05.12.2025.

Originálagiella: Dárogiella

SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNET	3
KAPIHTTAL 1 SÁMEDIKKI DIEVASČOAHKKIMAT	3
§ 1 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkima rahpan manjá válgga	3
§ 2 Áirasiid sajít	3
§ 3 Čoahkkimiid lohku	3
§ 4 Čoahkkinjodihheapmi ja mearridanfápmu	3
§ 5 Árrasgeatnegasvuohta, virgelobit ja luvven ámmáhis	3
KAPIHTAL 2 ORGANISEREN JA BARGGUT	4
§ 6 Sámedikki lávdegottiid, fágarádiid ja lávdegottiid válggat	4
§ 7 Sámedikki bissovaš orgánat	4
§ 8 Dievasčoahkkinjodihangoddi	4
§ 9 Dievasčoahkkinjodihangotti barggut	5
§ 10 Válgalávdegoddi	5
§ 11 Presideantta válljen ja sámediggeráði nammadeapmi	5
§ 12 Sámedikkeráði barggut	6
§ 13 Fágálávdegottiid válljen	7
§ 14 Fágálávdegottiid barggut	7
§ 15 Bearráigeahččanlávdegotte válga	7
§ 16 Bearráigeahččanlávdegotti barggut	8
§ 17 Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegoddi	8
KAPIHTAL 3 DIEVASČOAHKKIMA RÁÐÐÁDALLAMAT	9
§ 18 Sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta	9
§ 19 Sárdnunáigi ja digaštallan	9
§ 20 Replihkkavurostallan	9
§ 21 Heivetmeahttun láhtten	9
KAPIHTAL 4 ÁŠŠEMEANNUDEAPMI	10
§ 22 Áigemearit áššiin mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii	10
§ 23 Gažaldagat sámediggeráðđái	10
§ 24 Ođđa áššiid diedihheapmi	10
§ 25 Evttohusat ja mearkkašumit	11
§ 26 Beavdegirjelasáhusat	11
KAPIHTAL 5 JIENASTEAPMI	12
§ 27 Jienasteapmi	12
§ 28 Jienasteami dohkálašvuohta	12
KAPIHTAL 6 BEAVDEGIRJEČÁLLIN JA ÁŠŠIID SÁDDEN	12
§ 29 Beavdegirječállin	12
§ 30 Mearrádusaid diedihheapmi	12
KAPIHTAL 7 EARÁ MEARRÁDUSAT	13
§ 31 Geatnegasvuohta jávohaga orrut	13
§ 32 Bealátvuođa mearrideami gieđahallan	13
§ 34 Protokollii guoski mearrádusat	14
§ 35 Hálddahus	14
§ 36 Spiehkastagat čoahkkinortnegis	14
§ 37 Čoahkkinortnega rievdadeapmi	14

SÁMEDIKKI VUOÐÐONJUOLGGADUSAT**15**

§ 1 Sámedikki orgánat	15
§ 2 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkín	15
§ 3 Sámediggeválga	15
§ 4 Geatnegasvuohta boahit čoahkkimii	15
§ 5 Čoahkkingiella	15
§ 6 Gaskaboddosaš jodíheapmi	15
§ 7 Fápmuduslávdegoddi	15
§ 8 Fápmudusaid dohkkeheapmi	15
§ 9 Mearridanvái	16
§ 10 Jietnadan- ja evttohanvuoigatvuohta	16
§ 11 Čoahkkinalmmolašvuohta	16
§ 12 Válmmašteaddji fápmuduslávdegoddi	16
§ 13 Čoahkkínortnet	16
§ 14 Vuodđonjuolggadusaid rievdadeapmi	16

SÁMEDIKKI ČOAHKKINORTNET

KAPIHTTAL 1 SÁMEDIKKI DIEVASČOAHKKIMAT

§ 1 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkima rahpan maŋŋá válgga

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima maŋŋá válgga rahpá son gean Gonagas dasa bidjá.

§ 2 Áirasiid sajit

Go Sámediggi lea čoahkis, čohkkájit áirasat válgabiiriid nummarvuoruid mielde.

§ 3 Čoahkkimiid lohku

Sámediggi doallá unnimusat njeallje dievasčoahkkima kaleanddarjagis.

§ 4 Čoahkkinjođiheapmi ja mearridanfápmu

Dievasčoahkkinjođihangoddi ovddida áššelisto- ja áigeplánaárvalusa Sámedikki ráddádallamiid várás. Daid dohkkeha dievasčoahkkin juohke dievasčoahkkima álggus.

Evttohusat ja mearkkašumit vuodđudeapmái galget ovddalgihtii diedihuvvot dievasčoahkkinjođihangoddái maŋimuštá dii. 14.00 beaivvi ovdal vuodđudeami.

Dievasčoahkkimis lea mearridanfápmu go unnimusat bealli áirasiin servet jienasteapmái.

§ 5 Áirrasgeatnegasvuohta, virgelobit ja luvven ámmáhis

- a) Válljejuvvon sámediggeáirasiin lea geatnegasvuohta fuolahit iežaset luohttámušdoaimma, gč. sámelága § 2-8 goalmmát lađđasa.

Sámedikki áirasat leat geatnegasat oassálastit Sámedikki fágálávdegodde- ja dievasčoahkkimiin, gč. vuodđonjuolggadusaid § 4 geatnegasvuođa birra boahtit čoahkkimii.

Vuodustuvvon virgelohpeohcan lágiduvvo dievasčoahkkinjođihangoddái buori áiggis ovdal go čoahkkin álgá.

- b) Virgelohpe- ja luvvenohcamiid galgá miedihit duššefal go leat nana ákkat. Dievasčoahkkinjođihangoddi gohčču dakkaviđe várrelahtu mandáhttaválljema ortnetvuoru mielde sámediggeválggaid lánkaásahusa olis, kapihtal 11.

Sámediggeáirasat geat eai nagot doaimmahit iežaset geatnegasvuođaid almmá badjelmearálaš váttisvuođaid haga, sáhttet ohcama vuodul luvvejuvvot luohttámušdoaimmas dihto áigái dahje válgaáigodaga lohppii, gč. sámelága § 2-9. Ohcama mearrida dievasčoahkkin dievasčoahkkinjođihangotti evttohusa vuodul.

KAPIHTAL 2 ORGANISEREN JA BARGGUT

§ 6 Sámedikki lávdegottiid, fágaráđiid ja lávdegottiid válggat

Jus eará ii leat namuhuvvon, galgá gorrelogu prinsihppa leat vuodđun go dievasčoahkkin vállje ovddasteddjiid fágálávdegottiide, nammagottiide ja lávdegottiide.

Jus Sámediggi ii mearrit eará, de galgá fágálávdegottiid čoahkkádus bissut rievddakeahtta olles válgaáigodaga, minddár go bellodatjoavkkut evttohit rievdadusaid iežaset joavkku áirasiid dáfus dahje jus miellahtuid luohpama geažil šaddá dárbbaslaš rievdadit.

Fágálávdegottiid, nammagottiid ja lávdegottiid odđasit válljema sávaldaga galgá ovddidit guoskevaš dievasčoahkkima vuodđudeamis. Jus viđatoassi Sámedikki áirasiin háliidit dan, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 7 Sámedikki bissovaš orgánat

Sámedikki bajimus orgána lea Sámedikki dievasčoahkkin, mii mearrida buot áššiin main Sámediggi ii leat addán mearridanvuoigatvuođa eará orgánaide. Dasa lassin Sámedikkis lea dievasčoahkkinjodihangoddi, válgalávdegoddi, bearráigeahččanlávdegoddi, golbma fágálávdegotti, doarjjaáššiid lávdegoddi ja sámediggeráđđi.

Dievasčoahkkinjodihangoddi ja sámediggeráđđi doibmet dassázii go odđa dievasčoahkkinjodihangoddi ja odđa sámediggeráđđi leat válljejuvvon.

§ 8 Dievasčoahkkinjodihangoddi

Dievasčoahkkin vállje áirasiid gaskkas dievasčoahkkinjodihangotti.

Dievasčoahkkinjodihangottis leat dievasčoahkkinjodiheaddji, nubbijodiheaddji ja 3 lahtu. Dievasčoahkkin vállje dievasčoahkkinjodihangotti lahtuid gaskkas dievasčoahkkinjodiheaddji ja nuppijodiheaddji. Dievasčoahkkinjodiheaddji ja nuppijodiheaddji válljen dahkkojuvvo seamma láhkai go presideantta válljen, nugo 11. §:s čilgejuvvo.

Dievasčoahkkinjodiheaddji gohčču dievasčoahkkinjodihangotti lahtuid čoahkkimii.

Dievasčoahkkinjodihangottis lea mearridanfápmu go golbma (3) lahtu leat čoahkis.

Dievasčoahkkinjodihangoddi sáhtta addit dievasčoahkkinjodiheaddjai mearridanfámu fápmudusmearrádusa bokte.

Jus unnimusat viđatoassi Sámedikki áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte dievasčoahkkinjodiheaddji dahje nubbijodiheaddji válljejuvvo odđasit, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis. Dievasčoahkkin sáhtta dárbbu mielde válljet sadjásaš čoahkkinjodiheddjiid ovtta dievasčoahkkimii.

§ 9 Dievasčoahkkinjodihangotti barggut

Dievasčoahkkinjodihangotti bargun lea:

- a) hálddašit ja dárkkistit Sámedikki jienastuslogu ja sámediggeválgga. Dievasčoahkkinjodihangoddi galgá ovddidit raportta sámediggeválggaid čadaheami birra Sámedikki dievasčoahkkimii.
- b) gohččut čoahkkimii ja jodihit dievasčoahkkima ráđđádallamiid,
- c) sáddet áššiid lávdegottiide ja dievasčoahkkimii,
- d) mearridit lávdegottečoahkkimiid ja iešguhtege dievasčoahkkimiid virgelohpeohcamiid,
- e) ovddidit mearrádusárvalusa dievasčoahkkimii áššiin mat gusket Sámedikki bargoortnegii, eará njuolggadusaide ja mearrádusaide Sámedikki áššemeannudeamis, ja Sámedikki politihkalaš dási njuolggadusaide. Go dievasčoahkkinjodihangoddi atná dan vuogasin, sáhtta mearrádusárvalus ovddiduvvot muhtun fágálávdegoddái,
- f) dahkat dárbblaš mearrádusaid Sámedikki ášševálmmaštemiid oktavuodas ja mearridit movt dulkot gažaldagaid mat gusket regulatiivvaide ja njuolggadusaide,
- g) doaimmahit ovddastanbargguid Sámedikki dievasčoahkkima ovddas dahje čujuhit earáid dákkár bargguide, ja čujuhit Sámedikki oassálastiid čoahkkimiidda, konferánssaide ja dan dakkáriidda,
- h) dahkat eará bargguid maid Sámediggi addá dievasčoahkkinjodihangoddái,
- i) jahkásaččat reporteret dievasčoahkkinjodihangotti ovddasvástádussurggiid birra dievasčoahkkimii.

§ 10 Válgálávdegoddi

Válgálávdegottis leat 5 lahtu ja 3 várrelahtu maid dievasčoahkkin vállje. Dievasčoahkkin galgá maiddái válljet jodiheaddji ja nuppijodiheaddji válgálávdegotti lahtuid gaskkas.

Jus unnimusat viđatoassi áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte válgálávdegotti jodiheaddji dahje nubbijodiheaddji válljejuvvo ođđasit, galgá Sámediggi čadahit válljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 11 Presideantta válljen ja sámediggeráđi nammadeapmi

Dievasčoahkkin vállje áirasiid gaskkas presideantta guhte lea sámediggeráđi jodiheaddji. Presideanta lea válljejuvvon jus son oažžu eanet go beali dain jienain mat leat addojuvvon vuosttas jienasteamis. Jus ii oaččo eanet go beali jienastuvvon jienain, de čadahuvvo ođđa jienasteapmi. Válljejuvvon presideantan lea son guhte oažžu eanemus jienaid. Jus guokte evttohasa leaba ožžon seamma ollu jienaid, de dahkkojuvvo ođđa jienasteapmi dán guovtti gaska.

Presideanta nammada áirasiid gaskkas njeallje lahtu sámediggeráđđái ja dieđiha dievasčoahkkimii nammadeami birra.

Presideanta ja dat njeallje áirasa geat nammaduvvojit Sámediggeráđi lahttun geassádit dievasčoahkkimis ja várrelahttut váldet sajideaset áirasin.

Sámediggeráđđi virgáda ieš politihkalaš ráđdeaddiid. Jus ráđdeaddi lea dievasčoahkkináirras, de son ávžžuhuvvo ohcat luvvema dahje virgelobi dan áigodahkii go son lea virgáduvvon ráđdeaddin, buori parlamentáralaš vieru mielde.

Jos Sámedikki eanetlohku lea ovddidan eahpeluohttámuša sámediggeráđđái, de dieđiha presideanta ahte sámediggeráđđi guodđá doaimmas. Jos presideanta guodđá doaimmas, de guodđá olles sámediggeráđđi doaimmas. Ođđa presideanta válljejuvvo ja ođđa sámediggeráđđi nammaduvvo dán paragrafa njuolggadusaid mielde.

Presideanta sáhtta vaikke goas rievdadit sámediggeráđi čohkkehusa.

§ 12 Sámedikkeráđi barggut

Sámediggeráđđi doaimmaha beaivválaš, politihkalaš jodiheami Sámedikkis. Sámediggeráđđi hálddaša Sámedikki bušeahta ja sáhtta nammadit stivrraid, ráđiid ja lávdegottiid hálddašit Sámedikki váikkuhangaskaomiid.

Sámedikki heahtedille- ja gearggusvuodajodiheapmi lea presideantta ovddasvástádus.

Sámediggeráđđi galgá ovddidit čuovvovaš áššiid dievasčoahkkimii:

- a) ***Sámedikki jahkásaš bušeahta.***
Bušeahta gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- b) ***Sámedikki jahkedieđáhus.***
Jahkedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- c) ***Sámediggeráđi dieđáhus doaimmas birra.***
Dieđáhus doaimma birra ovddiduvvo dievasčoahkkimii čoahkkima vuosttaš beaivvi go lea dábálaš dievasčoahkkin. Dievasčoahkkin čájeha mearkkašumiiguin oainnus dieđáhussii.

Lassin sáhtta sámediggeráđđi ovddidit čuovvovaš lágan áššiid dievasčoahkkimii:

- d) ***Mearrádusaid lánkaásahusain ja njuolggadusain maid Sámediggi lága bokte lea ožžon válddi mearridit. Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis.***
Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- e) ***Áššit mat gieđahallet galgágo Sámediggi miehtat mearrádusaide mat gusket lágaide, lánkaásahusaide ja doaimmaide dahje eará mearrádusaide, main lea prinsihpalaš dahje deatalaš mearkkašupmi sámi servodahkii, nu guhkás go lea vejolaš.***
Ášši gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- f) ***Dieđáhusat iešguhtege áššesurggiin.***
Sámediggedieđáhus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis dievasčoahkkimii ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid dieđáhussii. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.
- g) ***Sámediggeráđi čilgehusat iešguđetge áššesurggiin.***
Čilgehus gieđahallojuvvo fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta iežas mearrádusárvalusas ovddidit mearkkašumiid. Dievasčoahkkin almmuha iežas oainnu čilgehusa hárrái mearkkašumiid bokte.
- h) ***Ságaškuššanáššit iešguđet áššesurggiin.***
Ságaškuššanášši ovddiduvvo njuolga dievasčoahkkimii
- i) ***Eará áššiin iešheanalisa árvvoštallama vuodul sámediggeráđis.***
Áššit gieđahallojuvvojit fágálávdegottis. Fágálávdegoddi sáhtta árvalusastis ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid áššái. Dievasčoahkkin gieđahallá fágálávdegotti árvalusa ja dahká mearrádusa áššis.

Sámediggeráđi čoahkkimat leat gitta jus ráđđi ieš ii mearrit eará.

Sámediggerádis lea searvatgeatnegasvuohta ja sárdnunriekti Sámedikki dievasčoahkkimii.

§ 13 Fágalávdegottiid välljen

Sámediggi vällje čuoovvovaš 3 fágalávdegotti: plána- ja finánsalávdegotti, bajásšaddan-, fuolahus- ja oahppolávdegotti ja ealáhus- ja kulturlávdegotti.

Fágalávdegottiin leat buot sámediggeáirasat mielde. Lávdegottiide galgá välljejuvvot jodiheaddji ja nubbinjodiheaddji. Go jodiheaddji välljejuvvo posišuvnna áirasiid gaskka, de välljejuvvo nubbinjodiheaddji opposišuvnna áirasiid gaskka. Go jodiheaddji välljejuvvo opposišuvnna áirasiid gaskka, de välljejuvvo nubbinjodiheaddji posišuvnna áirasiid gaskka.

§ 14 Fágalávdegottiid barggut

Fágalávdegottit ovddidit evttohusaid dievasčoahkkimii áššiin maid dievasčoahkkinjodihangoddi sádde lávdegottiide. Lávdegottit välljejit buot áššiin áššejodiheaddji.

Fágalávdegottit sáhttet doallat čoahkkima go unnimusat bealli lahtuin leat čoahkkimis.

Fágalávdegottiid čoahkkimat leat rabas nu guhká go lávdegottit ieža eai mearrit eará.

Go leat ovttá mađe jienat vejolaš jienastemiin lávdegottiin, de lea lávdegoddejodiheaddji jietna mii mearrida.

Dievasčoahkkin sáhtta mearridit njuolggadusaid Sámedikki fágalávdegottiide dievasčoahkkinjodihangotti mearrádusárvalusa vuodul.

§ 15 Bearráigeahččanlávdegotte válga

Dievasčoahkkin vällje bearráigeahččanlávdegotti mii galgá doaimmahit jotkkolaš bearráigeahču dievasčoahkkima ovddas.

Dievasčoahkkin vällje jodiheaddji, nuppijodiheaddji ja eará lahtuid. Jodiheaddji ii sáhte leat seamma bellodaga lahttu dahje gullat seamma jovkui go dat mii lea posišuvnnas, ja bearráigeahččanlávdegottis galgá leat dakkár čoahkkádus ahte eanetlohku lahtuin, dás maiddái jodiheaddji, eai gula seamma bellodahkii dahje politihkalaš jovkui go eanetlohku dievasčoahkkimis.

Lávdegottis galget leat unnimusat vihtta lahtu persovnnalaš várrelahtuiguin. Unnimusat okta lahttu galgá välljejuvvot dievasčoahkkima áirasiid gaskkas. Bearráigeahččanlávdegotti lahtut fertejit leat mielde jienastuslogus, ja sis ferte leat leamaš vuoigatvuohta jienastit sámediggeválggain guoskevaš áigodagas.

Sámedikki bargiid ii leat vejolaš välljet.

Jus unnimusat viđatoassi áirasiin bivdet vuodđudeamis ahte bearráigeahččanlávdegotti jodiheaddji dahje nubbijodiheaddji välljejuvvo ođđasit, galgá Sámediggi čadahit välljema guoskevaš dievasčoahkkimis.

§ 16 Bearráigeahččanlávdegotti barggut

Bearráigeahččanlávdegotti bargosuorggit leat:

- Bearráigeahččat ahte sámédiggeráđđi ja dievasčoahkkinjodihangoddi čadahit mearrádusaid maid dievasčoahkkin dahká.
- Bearráigeahččat Sámedikki jahkerekhetdoalu ja geahčadit vejolaš mearkašumiid ja dieđuid dokumeanttain maid Riikarevišuvdna sádde.

Lávdegottis maiddái lea ovddasvástádus geahčadit sámédiggeráđi čoahkkingirjiid.

Lávdegoddi oažžu ieš iskat hálldašeami dárkkistan dihte leat go sámédiggeráđi politihkka ja dievasčoahkkinjodihangotti mearrádusat dievasčoahkkima mearrádusaid ja áigumušaid mielde. Ovdal go lávdegoddi ieš dahká dákkár iskkadeami, de galgá dieđihit sámédiggeráđđái, vejolaččat dievasčoahkkinjodihangodđái, mas lea geatnegasvuohta buktit dieđuid mat jerrojuvvojit.

Iežas iskkadeami álggaheami sáhhtá unnitlohku, mas lávdegotti guokte lahtu leat, mearridit.

Lávdegoddi sáhhtá ovddidit árvalusa Sámedikki dievasčoahkkimii áššiin maid meannuda.

Dievasčoahkkin sáhhtá mearridit njuolggadusaid bearráigeahččanlávdegotti ovddasvástádussii, váldái ja bargosuorgái.

§ 17 Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegoddi

Sámedikki dievasčoahkkin vállje Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegotti, mii lea Sámedikki iežas váiddalávdegoddi doarjjaáššiid dáfus.

Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegottis leat golbma lahttu ja guokte várrelahtu, geain oktiibuot berre leat dárbblaš fágalaš gelbbolašvuohta. Deatalaš gealbosuorggit leat juridihkalaš máhttu, sámi giella- ja kulturgelbbolašvuohta, dovdat sámi ealáhusaid ja servodatdiliid bures.

Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegoddi galgá čadahit váidojuvvon earhkilmearrádusaid váiddaáššemeannudeami hálldašanlága váiddameannudannjuolggadusaid olis.

Sámedikki dievasčoahkkin mearrida Sámedikki doarjjaáššiid váiddalávdegotti njuolggadusaid, ja maiddái dan ovddasvástádus- ja bargosurggiid.

KAPIHTAL 3 DIEVASČOAHKKIMA RÁÐÐÁDALLAMAT

§ 18 Sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta

Áirasat geat leat bohtán čoahkkimii lea sárdnun- ja evttohanvuoigatvuohta Sámedikki dievasčoahkkima ráðđádallamiin.

Sámediggerádis lea sárdnunvuoigatvuohta ráðđádallamiin.

Áirasat sárdnot Sámedikki sárdnestuolus. Áirasat galget leat iežaset sajis go bivdet sáhkavuoru. Guhte sárdnu, ovddida sártnis čoahkkinjodiheaddjái, ja galgá čavga doaladit áššis maid leat meannudeamen.

§ 19 Sárdnunáigi ja digaštallan

Dievasčoahkkinjodihangoddi ovddida árvalusa sárdnunáiggiide ja sáhkavuorroáiggiide. Dievasčoahkkin galgá dohkkehit árvalusa ja dábálaččat árvalus ovddiduvvo čoahkkima vuodđudeamis.

Juogadeapmi galgá vuhtiiváldit álbmoga dáhtu válgabohtosiid bokte, ja juogaduvvot gorálaččat, muhto galgá maiddái vuhtiiváldit joavkkuid main leat uhccán áirasat dainna lágiin ahte daidda addit eanet sárdnunáiggi go dan maid gorrelohku livččii addán.

Sámediggeráđđái várrejuvvo sierra sárdnunáigi.

Ášši áššejodiheaddji oažžu sáhkavuoru álggos. Dasto sii geat áigot ovddidit evttohusa dahje mearkkašumi áššái bivdet sáhkavuoru.

Sii geat válljejit ságastit sámegillii, ožžot 20 sekundda liigeáiggi juohke minuhta nammii.

Sáhkavuorru čoahkkinortnegii gitta 1 minuhta rádjái ovddiduvvo njuolga áššemeannudeapmái, čoahkkinjodiheaddji sáhtá gáržžidit ja addit sáhkavuoru dušše ovttá áirasii guđege joavkkus, vuostazehttiin joavkojodiheaddjái.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá dárbbu mielde mearridit guhkidit dahje oanidit sárdnunáiggi ráðđádallamiin.

§ 20 Replihkkavurostallan

Replihkaide galgá addot sadji jus čoahkkinjodiheaddji ii mearrit eará. Replihka galgá leat seamma ášši birra go sáhkavuorru. Ovttá sáhkavurrui sáhtá addit golbma replihka. Replihka ii sáhte bistit eambo go guokte minuhta ja vástádus sáhtá leat guokte minuhta.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá gáržžidit replihkaáiggi.

§ 21 Heivetmeahttun láhtten

Ii leat lohpi heivetmeahttumit láhttet dahje sárdnut dahje láhttemiin dahje sárdnumiin loavkašuhhtit. Ii maid leat lohpi riedjamiin čájehit vuostehágu dahje čájehit doarjaga ráðđádallamiin. Čoahkkinjodiheaddji galgá cuiggodit dán lágan láhttenvugiid dahje sárdnumiid.

Jos buot áirasat eai doahttal dán čoahkkinortnega njuolggadusaid, de sáhtá čoahkkinjodiheaddji váruhit guoskevaš áirasa ja geardduhit váruhusa dađi mielde go lea dárbu. Čoahkkinjodiheaddji mearrida galgá go áirras manahit sáhkavuoru dahje erenoamáš dilis gohččojuvvot guoddit čoahkkima olles beaivái.

KAPIHTAL 4 ÁŠŠEMEANNUDEAPMI

§ 22 Áigemearit áššiin mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii

Áššit maid sámediggeráđđi ovddida dievasčoahkkimii galget diedihuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái maŋimuštá 4 vahku ovdal dievasčoahkkima. Dievasčoahkkinjodihangoddi juogada áššiid fágálávdegottiide ja gohčču lávdegoddečoahkimiidda ja dievasčoahkimiidda.

Áššit mat ovddiduvvojit dievasčoahkkimii, galget oahpásmahttojuvvot áirasiidda uhcimusat 2 vahku ovdal lávdegoddemeannudeami, eai ge maŋŋá go 3 vahku ovdal dievasčoahkkinmeannudeami go lávdegoddemeannudeapmi ja dievasčoahkkinmeannudeapmi dáhpáhuvvet seamma vahkus. Seamma áigemearri lea bearráigeahččanlávdegotti ja dievasčoahkkinjodihangotti áššiin.

Sámediggeráđi doaibmadiedáhus almmuhuvvo áirasiidda maŋimusat dii.14.00 maŋimus bearrjadaga vahku ovdal go dievasčoahkkin álgá.

Lávdegottiid evttohusat almmuhuvvojit áirasiidda unnimusat 36 diimmu ovdal go ášši meannuduvvo dievasčoahkkimis.

§ 23 Gažaldagat sámediggeráđđái

Áirasiin lea vejolašvuhta ovddidit gažaldagaid sámediggeráđđi juogo njálmmálaš gažadandiimmus dievasčoahkkináiggi dahje čálalaš gažaldahkan.

Čálalaš gažaldagaid sáhtá sáddet sámediggeráđđái miehtá jagi ja daidda galgá vástiduvvot čálalaččat guovtti vahku siste. Čálalaš gažaldagat ja vástádusat lágíduvvojit olámuddui Sámedikki neahttasiidduin.

Njálmmálaš gažadandiimmus vástida sámediggeráđđi daidda gažaldagaide maid áirasat ovddidit.

Áirasat sáhttet ovddidit oanehis, áigeguovdilis gažaldagaid, mas sárdnunáigi lea ráddjejuvvon guovtti minuhtii. Sámediggeráđđi oažžut gitta golmma minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii.

Čoahkkinjodiheaddji sáhtá addit eará áirasiidda sátnevuoru oktii dan áššis mii gažaldagas válđojuvvu ovdan, sárdnunáiggiin mii lea ráddjejuvvon ovtta minuhtii.

Áirras sáhtá ovddidit ovtta čuovvulangažaldaga, mas sárdnunáigi lea ráddjejuvvon ovtta minuhtii. Sámediggeráđđi oažžu gitta guovtti minuhta rádjai áiggi vástidit gažaldahkii. Okta áirras ii sáhte ovddidit eanet go ovtta váldogažaldaga njálmmálaš gažadandiimmus.

Gažaldagaid fáddá galgá diedihuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái maŋemusat dii. 12.00 seamma beaivvi go gažadandiibmu čađahuvvo dievasčoahkkimis.

Dievasčoahkkinjodiheaddji mearrida guđiid gažaldagaid sáhtá ovddidit ja gažaldagaid vuoru.

Čoahkkinjodiheaddji mearrida goas gažadandiibmu loahpahuvo.

§ 24 Ođđa áššiid diediheapmi

Áirasat galget sáddet evttohusaid ođđa áššiid diediheapmái ovdal dii. 14.00 ovdal dievasčoahkkima vuosttaš beaivvi.

Guhte ášši ovddida oažžu 3 minuhta rádjai sárdnunáiggi ovddidit ášši. 3 áirasa rádjai ožžot liibba buktit gažaldagaid ja replihkaid, 1 minuhta rádjai guhtege. Guhte ovddida ášši oažžu 2 minuhta rádjai vástidit.

Dievasčoahkkin mearrida, dievasčoahkkinjodihangotti árvalusa vuodul, mo ášši galgá meannuduvvot:

- a) hilgojuvvot,
- b) sáddejuvvot dievasčoahkkinjodihangoddái dahje sámediggeráđđái meannudeapmái dahje,

- c) fievrriduvvot gustovaš dievasčoahkkima áššelistui ja sáddejuvvot sámediggeráđđái meannudeapmái. Áššái gáibiduvvo 2/3 eanetlohku. Sámediggeráđi árvalus almmuhuvvo áirasiidda manjimustá dii. 12.00 beaivvi ovdal go ášši gieđahallojuvvo dievasčoahkkimis.

Sáhhtá ovddidit evttohusaid ja mearkkašumiid árvalussii, mat gieđahallojuvvojit seamma áigemeiriin ja gieđahallamiin go Evttohusain ja mearkkašumiin, gč. § 25 b).

Dievasčoahkkinjodihangoddi sáhhtá evttohit dievasčoahkkimii ráddjet ođđa áššiid logu.

§ 25 Evttohusat ja mearkkašumit

Dievasčoahkkimis ovddiduvvojit mearrádusárvalusat áššiide čuovvovaš vuoru mielde Sámedikki sárdnestuolus: Árvaleaddji orgána ja dasto áirasat.

Árvalusat ja mearkkašumit ovddiduvvojit čuovvovaš njuolggadusaid mielde:

- Evttohus mii namuhuvvon ja hábmejuvvon árvalusas, gieđahallojuvvo go evttoheaddji ovddida dan. Mearkkašumit čuvvot ášši.
- Evttohusat ja mearkkašumit mat leat ovddalgihtii dieđihuvvon ja buktojuvvon dievasčoahkkinjodihangodđái manjimustá dii. 14.00 beaivvi ovdal go ášši meannuduvvo dievasčoahkkimis, gieđahallojuvvojit seamma láhkái go evttohusat ja mearkkašumit a) vuolde.
- Vejolaš rievdadusaid ovddiduvvon evttohusain galgá dahkat ovdal go ovttaskas áššiid digaštallan lea loahpahuvvon. Erenoamáš dáhpusain sáhhtá dievasčoahkkin guokte-goalmádasa eanetloguin mearridit gieđahallat evttohusaid ja mearkkašumiid mat eai leat buktojuvvon b) áigemeari sisa.

Buot árvalusat, mearkkašumit ja rievdadusat ovddiduvvojit čálalaččat.

§ 26 Beavdegirjelasáhusat

Juohke áššis lea vejolaš ovddidit beavdegirjái lasáhusa. Dan ovddida čálalaččat, ja ovdanbuktá njálmmálaččat, čoahkkinjodiheddjái ráđđádallamiin.

Beavdegirjelasáhusas sáhhtá dušše buktit mearkkašumiid áššemeannudeapmái ja čilgehusa jienasteapmái. Beavdegirjelasáhusas ii sáhte refereret dahje siteret hilgojuvvon árvalusaid mat juo leat čoahkkingirjijis.

KAPIHTAL 5 JIENASTEAPMI

§ 27 Jienasteapmi

- a) *Digaštallama loahpaheapmi*
Go sii guđet leat dieđihuvvon sáhkalistui leat beassan sárdnut, galgá čoahkkinjodiheaddji gulahit ahte digaštallan lea loahpahuvvon. Áššis dasto jienastuvvo.
- b) *Jienastanortnet*
Go leat eanet árvalusat, de galget dat biddjot jienasteapmái jierpmálaš vuorroortnega mielde. Mañidan- dahje máhcahanárvalusaid oktavuodas galgá jienastuvvot dalán go dat ovddiduvvojit.
- c) *Jienastanvuohki*
Jienastanvuohki galgá leat mearriduvvon ovddalgihtii.
- d) *Jienastanvuoigatvuohta ja geatnegasvuohta*
Áirasat geat leat čoahkkimis galget jienastit juogo vuostá dahje beali. Áirasat geat eai leat sajis go jienasteapmi álgá, eai beasa jienastit. Áirasat geat leat sajis, eai galgga guođđit čoahkkinlanja ovdal go jienasteapmi lea loahpahuvvon.
- e) *Jienasteami čađaheapmi*
Jienasteapmi čađahuvvo ovtta čuovvovaš vuogi mielde:
 - i. jienastanreaiddu geavahemiin
 - ii. áirasat jienastit čuožžilemiin dahje mearkačájeheamiin
 - iii. digitála jienastanvuogádaga geavahemiin
 - iv. nammačuorvumiin

Čoahkkinjodiheaddji sáhtta čađahit vuostejienasteami jus lea eahpádus bohtosa birra.

§ 28 Jienasteami dohkálašvuohta

Ovdal go Sámedikki mearrádusat leat fámus, de gáibiduvvo ahte jienastuvvon jienastagaid eanetlohku lea daid mearridan, jos juo eará láhkai ii leačča mearriduvvon dán čoahkkinortnegis.

Go ovtta mađe leat jienastagat vuostálagaid, de čoahkkinjodiheaddji jienastat mearrida, earret dalle go nuppi láhkai lea mearriduvvon dán čoahkkinortnegis.

KAPIHTAL 6 BEAVDEGIRJEČÁLLIN JA ÁŠŠIID SÁDDEN

§ 29 Beavdegirječállin

Sámedikki dievasčoahkkinjodihangoddi geahččá bearrái ahte Sámedikki ráđđádallamiin dievasčoahkkimis čállojuvvo beavdegirji, masa árvalusat, mearkkašumit, sárdnunlistu, jienasteamit ja mearrádusat registrerejuvvojit.

Dievasčoahkkinjodihangoddi dohkkeha juohke čoahkkima beavdegirjji.

Ráđđádallamat dievasčoahkkimis báddejuvvojit, ja leat almmolaččat. Sámedikki beavdegirjji leat almmolaččat.

Dievasčoahkkinjodihangoddi autorisere Sámedikki ráđđádallanbeavdegirjji guovtti gáhppálagas, okta lea áššiide mat gieđahallojuvvojit rabas uvssaid ovddas, nubbi lea áššiide mat gieđahallojuvvojit giddejuvvon uvssaid duohken.

§ 30 Mearrádusaid dieđiheapmi

Sámediggeráđdi dahje dievasčoahkkinjodihangoddi dieđihit Sámedikki dievasčoahkkima mearrádusaid birra, dan mielde goabbá orgána lea ovddidan ášši dievasčoahkkimii.

KAPIHTAL 7 EARÁ MEARRÁDUSAT

§ 31 Geatnegasvuohta jávohaga orrut

Sámedikki áirasiin lea geatnegasvuohta orrut jávohaga buot áššiin mat giedahallojuvvojit dievasčoahkkimis giddejuvvon uvssaid duohken. Jávohisvuođageatnegasvuohta gusto maiddái dákkár áššiid giedahallamiid oktavuodas fágálávdegottiin.

Vuosttaš geardde go áirras boahtá čoahkkimii, galgá son vuolláičállit jávohisvuođajulggaštusa dievasčoahkkinjođihangotti mearridan formulára vuodul.

§ 32 Bealátvuođa mearrideami giedahallan

- a) *Rievttálaš vuoddu*
Bealátvuođaáššiin gustojit Hálddašanlága § 6 mearrádusat.
- b) *Diedihangeatnegasvuohta*
Áirasat galget ieža čálalaččat diedihit dievasčoahkkinjođiheaddjái diliid birra mat sáhttet mielddisbuktat bealátvuođa. Diehtu galgá addojuvvot buori áiggis ovdal go ášši meannuduvvo fágálávdegottis dahje dievasčoahkkimis.
- c) *Ráhkaneapmi ja mearrádusevttohus*
Dievasčoahkkinjođihangoddi galgá hábmet čálalaš mearrádusevttohusa bealátvuođaáššis. Mearrádusevttohus galgá biddjot olámuddui buot áirasiidda ja ovddiduvvot fágálávdegoddái ja/dahje dievasčoahkkimii. Mearrádusevttohus galgá váldit vuoddu gustovaš rievttis ja dievasčoahkkima fásta geavadiin.
- d) *Spiehkasteapmi čálalaš gáibádusas*
Jus bealátvuođajearaldat čuožžila ášši meannudeami oktavuodas, de sáhtta čoahkkinjođiheaddji spiehkastit gáibádusas ahte mearrádusevttohus galgá ovddiduvvot čálalaččat.
- e) *Bealátvuođaášši giedahallan*
Áirras geasa ášši guoská, ii galgga oassálastit iežas bealátvuođaárvoštallamis, muhto sáhtta buktit cealkámuša ovdal go guođđa čoahkkima. Jus leat eanet áirasat geaid bealátvuohta árvoštallojuvvo, galget buohkat guođdit čoahkkima dan botta go áššit giedahallojuvvojit.
- f) *Várrelahttu*
Go dievasčoahkkinjođihangoddi lea árvalan áirasa bealálazžan, de galgá várrelahttu gohččojuvvot ovdal go ášši mearriduvvo.
- g) *Erenoamáš dilli – mearridannávccalašvuođa*
Jus leat boahtán nu ollu bealátvuođačuoččuhusat ahte orgána ii leat mearridannávccalaš, de leat buot áirasat mielde bealátvuođaárvoštallamiid meannudeamis.
- h) *Digaštallan ja hilgun*
Čoahkkinjođiheaddji láidesta bealátvuođaášši giedahallama. Digaštallan loahpahuvo go čoahkkinjođiheaddji mielas lea govtolaš dan loahpahit. Bealátvuođačuoččuhusaid maidda čielgasit ii leat vuoddu, sáhtta hilgut almma realitehtameannudeami haga.
- i) *Jienasteapmi ja beavdegirji*
Dušše čoahkkinjođihangotti evttohus biddjo vuoddu jienasteamis, áirasat jienastit juogo vuostá dahje beali.

Muđui gusto § 26 beavdegirjelasáhusaid birra.

§ 34 Protokollii guoski mearrádusat

Sámedikki ovddastemiin galgá čuovvut čuovvovaš vuoru: dievasčoahkkinjodiheaddji, presideanta, dievasčoahkkinjodihangotti lahtut ja sámediggeráđi lahtut.

§ 35 Hálddahus

Sámedikkis lea sierra hálddahus. Bargit biddjojit virgái gustovaš njuolggadusaid mielde maid sámediggeráđi lea dohkkehan. Rievdadusat njuolggadusain almmuhuvvojit Sámedikki dievasčoahkkimii.

Sámediggi vállje viđa olbmo lávdegotti Sámedikki direktevrra virgáibidjama várás. Lávdegoddi válljejuvvo Sámedikki áirasiid gaska gorrelohkoprinshpa vuodul. Jus jienasteamis leat ovtta máde jienat, de mearriduvvo vuorbádemii. Virgáibidjan dahkkojuvvo sámediggeráđi árvalusa vuodul.

§ 36 Spiehkastagat čoahkkinortnegis

Sámedikki dievasčoahkkimiin sáhtá Sámediggi, erenoamáš diliin, mearridit spiehkastit Sámedikki čoahkkinortnega njuolggadusain, guokte-goalmát oasi eanetloguin

§ 37 Čoahkkinortnega rievdadeapmi

Dievasčoahkkin sáhtá mearridit rievdadusaid čoahkkinortnegis.

SÁMEDIKKI VUOÐDONJUOLGGADUSAT

§ 1 Sámedikki orgánat

Sámedikki bajimuš orgána lea Sámedikki dievasčoahkkin.

Sámediggi vállje Sámedikki áirasiid gaskkas presideantta ja dievasčoahkkinjođihangotti.

Sámediggi mearrida eará organiserema iežas čoahkkinortnegis.

§ 2 Vuosttaš dábálaš dievasčoahkkin

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkin maŋŋá sámediggeválgga dollojuvvo ovdal golggotmánu loahpa válgajagis, ii dattetge árat go golggotmánu vuosttaš beaivvi.

Sámedikki dievasčoahkkima galgá dieđihuvvot almmolaččat heivvolaš buori áiggis almmuhusain.

§ 3 Sámediggeváлга

Sámediggi válljejuvvo sámelága njuolggádusaid mielde..

§ 4 Geatnegasvuohta boahtit čoahkkimii

Olbmot geat leat válljejuvvon Sámedikki áirrasin dahje lahttun orgánas maid Sámediggi lea ásahan, lea geatnegasvuohta leat mielde Sámedikki dahje dan orgána čoahkkimiin go ii leat lobálaš jávkan.

§ 5 Čoahkkingiella

Sámedikki váldogiella lea sámegiella. Sámedikki dievasčoahkkimiin lea buohkain vuoigatvuohta iežaset dáhtu mielde sárdnut jogo sámegillii dahje dárogillii.

§ 6 Gaskaboddosaš jodiheapmi

Sámedikki vuosttamuš dábálaš dievasčoahkkima maŋŋá válgga almmuha ja jodiha ovddit Sámedikki dievasčoahkkinjođiheaddji dassá go ođđa Sámedikki dievasčoahkkinjođiheaddji lea válljejuvvon. Jos dievasčoahkkinjođiheaddji ii sáhte boahtit, de doaibmá dievasčoahkkinjođiheami nubbinjođiheaddji.

Čoahkkima jodiheaddji čuorvu namaid ja vuostáiváldá áirasiid ja sadjásaš áirasiid fápmudusaid.

§ 7 Fápmuduslávdegoddi

Sametinget velger blant sine representanter en fullmaktskomité på 5 medlemmer til prøving av fullmaktene for representanter og vararepresentanter i det nye Sametinget. Samtidig velger Sametinget komiteens leder og nestleder.

Sámediggi vállje áirasiid gaskkas 5-lahtu fápmuduslávdegotti mii galgá geahčadit áirasiid ja sadjásaš áirasiid dohkkeheami ođđa sámedikkis. Seammas vállje Samediggi lávdegotti jodiheaddji ja nubbinjođiheaddji.

§ 8 Fápmudusaid dohkkeheapmi

Áirasiid fápmudusat dohkkehuvvojit jienastemiin. Áirasat eai searvva iežaset fápmudusaid dohkkehanjienasteapmái.

Jos váilot dárbbášlaš dieđut áirasa fápmudusa dohkkeheamis, de sáhtta dan áirasa fápmudusa dohkkehit gaskaáigásaččat dassá go lea vejolaš dan mearridit loahpalaččat.

§ 9 Mearridanváldi

Sámedikki dievasčoahkkima ii sáhte vuodđudit ovdal go unnimusat bealli áirasiin leat sajis.

Sámedikkis lea mearridanváldi go unnimusat bealli áirasiin leat mielde jienasteamis.

Jienasteamis go Sámedikki vuodđonjuolggadusat leat evttohuvvon rievdaduvvot, lea Sámedikkis mearridanváldi go unnimusat guokte goalmmás áirasiin leat mielde jienasteamis. Dákkár evttohusaid ii sáhte Sámediggi meannudišgoahhtit ovdal go unnimusat guokte-goalmmás áirasiin leat sajiineaset dievasčoahkkinlanjas.

§ 10 Jietnadan- ja evttohanvuoigatvuohta

Dušše čoahkkimii boahtán áirasiin lea vuoigatvuohta buktit evttohusaid Sámedikki ráđđádallamiin. Čoahkkimii boahtán áirasiin ja Sámediggeráđi miellahtuin lea jietnadanvuoigatvuohta Sámedikki ráđđádallamiin.

§ 11 Čoahkkinalmmolašvuohta

Sámedikki dievasčoahkkimat dollojit rabas uvssaid. Dattetge Sámediggi sáhtá guokte goalmmás eanetloguin mearridit meannudit ášši giddejuvvon uvssaid duohken.

§ 12 Válmmašteaddji fápmuduslávdegoddi

Válgaáigodaga maŋimuš dievasčoahkkimis vállje Sámediggi iežas áirasiid gaskkas lávdegotti mas leat 5 lahtu seamma mađe várrelahtuiguin ođđa Sámedikki áirasiid ja várreáirasiid fápmudusaid gaskaboddosaš iskamii. Seammás válljejuvvo jođiheaddji ja nubbinjođiheaddji.

Lávdegoddi galgá, nu guhkás go lea dárbu, geahčadit ja oažžut čielgasa dain áššebáhpiriin mat gusket válgii ja buot dain váidalusain ja ákkain mat leat sáddejuvvon rivttes áigái, jos dat mearkkašit maidege fápmudusmearrádusaide. Lávdegottis lea Sámedikki bealis fápmudus háhkat buot dieđuid maid ieš gávnnaha dárbbaslažžan dán oktavuođas.

§ 13 Čoahkkinortnet

Sámediggi mearrida sierra čoahkkinortnega mas leat mearrádusat Sámedikki organiserema, ráđđádallamiid ja áššemeannudeami birra.

§ 14 Vuodđonjuolggadusaid rievdadeapmi

Vuodđonjuolggadusaid rievdadusevttohusaid galget guokte maŋálas sámedikki meannudit. Rievdadusmearrádusa ii sáhte bidjat doibmii ovdal go lea mearriduvvon goappašiid maŋálas sámedikkiin. Vuodđonjuolggadusaid rievdadusmearrádus dahkko eanetlogu jienastuvvon jienastagaiguin.

Vuosttaš lađđasa mearrádusat eai gusto vejolaš vuodđonjuolggadusrievdadusaid oktavuođas maid sámelága mearrádusrievdadusat dagahit. Dákkár oktavuođain ovddiduvvo ášši Sámediggái dábalaš vuogi mielde.

